

צרכת משווקת בעיות

מאת מיכאל אלגז

קשר עם בעיות החברה המודרנית. וטוב כך — כי הצרפתים מומחים לא רק לי המחזות בעיות; הם אמנים גם בשטח השעשועים מסוג אחר לחלוטין, שגם להם זקוק האדם לעתים.

אבל דומני כי אין בעולם תעשיית קולנוע שהפיקה בשנים האחרונות סרטים כה חשובים ומוצלחים על נושאים כל יבשיב ומשמעים לכאורה כמו צרפת. סרטיו של אנדרה קאיאט הם דוגמה מאלפת. עורך דין לשעבר זה נטל שני נושאים "משפטיים" והעלה אותם על הבד בכשרון יוצא מגדר הרגיל. משפט צדק הוכיח לנו כי אין אדם יכל לדון את חברו באוביקטיביות ובצדק... כולנו הרוצחים הראה את האכזריות, והשפלות של עונש המות...

גם במאים אחרים ספלו, בהצלחה נכונה, בבעיות החברה. לעתים טיפלו בהן במישרין, לעתים — בעקיפין. פעמים רבות הפתיעונו בגישתם הרעננה, באמת ובאמונה אשר פיעמו בהם.

מאנו, סרטו של אונירדורד קלזו הוא דוגמה מעניינת. הסרט נקשר בישראל, זכה להצלחה רבה באירופה. היה זה, לדעתי, סרט חשוב שלא עלה כל כך יפה, אולי משום שנושאו היה רחב מדי: קלזו ניסה לתאר, בריאליזם האכזרי האופייני ליוצר

הסערה שנגרמה בגלל איסור הסרט — אף על פי שלא היה קטנה, היתה כאין וכאפס לעומת מה שאירע בראשית המאה, בעת שמחזה שכתב מחזאי בשם אוין ברייאה נספל על ידי הצנזור של אותם הימים. הפרלאמנט הצרפתי התערב בענין; בצרפת תמיד התיחסו בצרפניות לעניינים של רוח, תרבות ואמנות, וכמה צירים ש חפשו בחוק, מצאו כי אין דרך לערער על החלטות הצנזור, אבל לבעיה נמצא פתרון פשוט: נערכה הצבעה ובה הוחלט לבטל את משכורת הצנזור.

מה היה הדבר אשר החריד את הצנזורה הצרפתית לפני כחמשים שנה וכיום? האם מצויה בסרטו של קאיאט ובמחזה של ברייאה מנה גדולה יותר על המדה של אירוטיקה?

לא. הצנזור הצרפתי, בניגוד לנוסר ה מוסר הישראלי, אינו מזדעזע למראה שדיים חשופים; לעומת זאת הוא נבהל לעתים מפני בעיות. המחזה של ברייאה, שהעלה את חמת הצנזור, ואת חמת העם על הצנזור, היה מחזה טהור, סוריאני עד כדי פגיעה באיכות הבימתית. אלא שהוא טיפל בבעיה כאובה, ובאותם הימים יותר מאשר עתה. מחלת העבנות.

נצחון הנאורים על הטפשים

בסרטו של קאיאט אין נשים מעוררות; הבמאי מנסה רק לערטל את האמת על בעת הנוער המתגבר בעולמנו. ומאחר שהוא מר אה כי לא הכל כשורה בשטח זה, וכי ב בתים צרפתיים בורגנים הגונים מאד גול נוער ההולך לאיבוד בגלל טיפול רע בו, נפגע הצנזור הצרפתי עד מעמקי גשמו הפאטריסטיים.

נצחו הנאורים את הטפשים. הסרט יוצג בכל מקום. הוא אינו מוסיף קלון, כי אם כבוד לצרפת.

נצחו הנאורים את הטפשים. הסרט יוצג בכל מקום. הוא אינו מוסיף קלון, כי אם כבוד לצרפת.

נצחו הנאורים את הטפשים. הסרט יוצג בכל מקום. הוא אינו מוסיף קלון, כי אם כבוד לצרפת.

המשכה של מסורת

לפנים היו הצרפתים מומחים גדולים למחזה הבעייתי. ברייאה נחשב ליורשו הי גדול של איבסן בכבודו ובעצמו; הוא העז על הבמה בעיות גדולות במחזות גדולים פחות. עוד הרבה לפני חיטטו אלכסנדר דומה (הבן), אמיל אוגיה ואונורי בק ב תחלואיה של החברה המודרנית (בימים)

מאז חלו תמורות גדולות בתיאטרון הי צרפתי. סאטירי, קאמי, אנויי, קוקטי — שוב אינם מתעניינים בבעיות הכללי; הם מנסים לחזור אל נפשו ונשמתו של היחיד הבודד. הבודד — זוהי ההגדרה הטובה ביותר לגיבוריהם של האקוויסטנציאליסטים ומקורבניהם. כי גיבורים אלה בודדים הם, וכל עוד הם בודדים הם גיבורים. ברגע שחומת בדידותם נפרצה, על ידי אהבה למשל, הריהם אבודים, והתוצאה היא, כי מובן, טראגית מאד.

זה מכאן. ומשם — קומדיה קלילה מאד, ודרדרה מאד, שמרובה הוא חדר השינה. בין שני סבבים אלה: השחור-פיוטי ו ה הורודמיסטי לא נותר מקום על הבמה הצרפתית למסורת שנולדה על קרשיה: ה מחזה ההבחת-בייתי. את המסורת הזה ממשיך כיום הכרט הצרפתי.

נושא רחב מדי

אין פשר הדבר כי כל עשרות הסרטים המופקים שנה שנה בצרפת דנים בבעיות חברתיות או, לפחות, מחטטים במצפון התברתי. רבים רבים הם הסרטים — טובים, בינוניים ורעים — שנושאייהם אין להם כל

ידיים רעבות לשלטון

תוצרת ארצות הברית כתוב בידו ארנסט להמן לפי הרומן "חדר ההנהלה" מאת קטירון הוללי. מכובס בידו רוביט וויי. כתי פות: ויליאם הלדר, אליוסון, ברבארה טטאנוויק, פרדריק מארקי, וואלטר פי נין, שלי ווינטרו, סול דאנלאס, לואי קאלהרן.

לפני המבול

תוצרת צרפת; כתוב בידו אנדרה קאיאט ושארל ססאק; מכובס בידו אנדרה קאיאט; בהשתתפות: ברנר בלייה, איזה מיראנזה.

הקנאה

תוצרת איטליה. לפי רומן מאת לואיניו ספואנה, מכובס בידו פיטרו נירמי. בהשתתפות: אורנו קריזה, מאריסה בלי, ליליאנה ניראציה.

העולם הזה

סוקר את הסרטים שתראה בקהרוב

שכר האימה, את השחיתות הנוראה של עולם המלחמה לאחר המלחמה. זאת היתה כמובן, הבעיה בה"א הידועה של אירופה. סרט אחר, משחקים אטורים היה, בדרך מקורית, אירונית וצרפתית מאד (כלומר אנושית מאד) הוקעה של המלחמה על אל זועותיה. אותו זמן זוהרנו רנה קלייר בקלילות הקומית שלו, בפאוסט, שהרס אטומי מאיים על העולם.

ברשימת הסרטים שהוכנו בצרפת בשנה האחרונה בלבד מוצאים אנו סרטים חמי טפלים בבעיות: הנוער, האמהות הלא שואות, מעשני האופיום, הרפואה על ידי סוגסטיה, הנימפומניה, המלחמה והכיבוש הנואצי בצרפת, העולם התחתון, היחסים בין הצרפתים והגרמנים, וכמובן הנושא הנצחי — הזנות.

"כפר צרפתי קטן"

ההתעניינות בנושאים חברתיים ובבעיות הכלל החלה רק עם תום המלחמה. גם בדי מן הכיבוש הנאצי נוצרו בצרפת סרטים חשובים לרוב, אבל הצנזורה הקשה של וישי והגרמנים גם יחד הרחיבה את המפך קים מן המציאות. מאחר שלא יכלו לטפל בה באור האמת, ביכרו לפנות אל עולם הדמיון או אל הסיפור הדרמאטי שאינו קשור במציאות. תפוסת המלחמה.

רק סרט "בעייתי" אחד חשוב הוכן ב צרפת בעת הכיבוש הגרמני: העורב, לי אונירדורד קלזו, וגורלו של הסרט לא עורר מחקים. הנורב מתאר את המתרחש בכפר צרפתי קטן כאשר התושבים מת חילים לקבל מכתבים אלמוניים המכילים השמצות נוראות; עוד מהרה העפכים החיים

קלוד אוטון-לארה: מכתבי אהבה, זוט ז'אק דה בארוניצ'לי: הזוכנית מלאנ ג'יי, מסתרי פאריס. ז'אק בקר: הקלף האחרון, גופי ידיים אדומות, פאלבאלס. ברותמיה: מלאך החשיכה. פייר ביון: חטרין. רובר ברסון: מלאכי החטא. מרסל קארנה: אורחי הלילה, ילדי גן העדן. קריסטיאן ז'אק: הסימפוניה הפנטאסטית. כרמן. לואי דאקן: אנו הנערים. ז'אן דלאנאה: השיבה הנצחית. ז'אן גרמיון: אור קץ, השמיים לך הם. רנה לה אנאף: הקולנוע שאבר. מארסל לארבייה: קאתארניה הכבודה. פייר פריבה: שלום לאונר. ז'אן סטלי: הצעיף הכחול.

טוב הוא משוכח

עלית הקולנוע הצרפתי בעת הכיבוש (וירית התוצרת ההוליוודית) הצילוה מ משבר לאחר המלחמה. לא בלבד שהסרט הצרפתי לא נפל עם ההפצה החדשה של צרפת בסרטים אמריקניים; הקולנוע בצרפת אף הגביר חיילים עם הפתחם של אופקים חדשים בפניו; אופקים חדשים בנושא יב שחקים שהיו נעולים בשנות המלחמה.

• ההצגה הפומבית הראשונה של סר טים נערכה בשנת 1896, בקפה גראנד. לא הרחק מן האופירה הפריסאית. הוצגו 10 סרטים, בני זקה עד שתיים כל אחד. * הוצג בישראל.